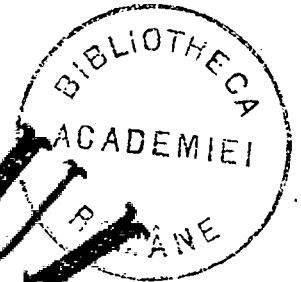

LITERATORUL

Apare Duminică

— Duminică, 23 Martiù 1880 —

Abonamentul: pe trei luni 4 lei, pe șase luni 8 lei.— Anunciurile: pe pagina 15 și 16 linia 50 b

Scrisorile nefrancate se refușă.

Administrația Str. Stirbey-Vodă No. 9.

SUMARUL: — Ce este arta de a scri? de B. Florescu, — Curs de analiză critică — Proces cu Detractorii — De-așii fi scris, poezie, — Doamnei Jackson poezie de A. A. Macedonski, — Ah! nu știu dacă te iubesc, poezie de Carol Scrob — Cele din urmă gândiri ale lui Weber de Duiliu Zamfirescu — Prietenul meu de Const. Drăgulescu. — Punctul pe i, poezie de Ioan N. Polychroniade.

Ce este arta de a scri?

Orî ce artă are reguli multiple care decurg din principii simple. Aceste principii sunt *synthesa* artei, a căror *analysă* sunt regulile, și practica nu este de cât aplicațiunea regulilor. Marele geniuri, luminate și inspirate de principii, pun lesne în practică aceste principii, aceste reguli care decurg din principii, și explică lesne a lor teorie.

Regulele sunt călăuzele vulgului care printr'ensele se sue la principii.

Mă întreb ce este arta de a scri? De la cine să capăt răspuns dacă nu de la geniurile care și-au dat osteneala să espue, dacă nu toate regulile artei, cel puțin principiile generale. Deschid pe Buffon, deschid pe Fénelon, și ved că amândouă se întâlnesc în aceia-și afirmare. Fénelon ne dice: el gândește, el simte, și cuvântul urmează, *il pense, il sent et la parole suit*. Și Buffon la rândul său: *bien écrire, c'est à la fois bien penser, bien sentir et bien rendre; c'est avoir en même temps de l'esprit, de l'âme et du goût*. A scrie bine, este tot de o dată a cugeta bine, a simți bine, a exprima bine; este a avea în același timp spirit, inimă și gust. Să ne dăm seamă de valoarea acestor vorbe.

Pentru a scri, trebuie să avem ceva de ȃis. Pentru a avea ceva de ȃis, trebuie ca noi să fi gândit ceva. Ambii noștri autori iau ca punct de plecare gândirea, cugetarea. Tot așa și Cicerone numește *philosophia muma* tutulor acțiunilor și ȃiselor celor bune, *matrem omnium bene factorum beneque dictorum*. Tot așa și Oraiù.

Și într'adevăr nici nu puteau gândi altmintrelea toți acești autori căror arta de a scri destăinuise toate secretele sale. O gândire este întâi compusă, meditată, și apoi meditațiunea dezvoltă și încatenează toate părțile acestei gândiri. De aci ca prima lege a orî cărui styl bun, meditațiunea, care dă planul operei. Apoi deplina posesiune a gândirei, a principiului său, a încatenerii părților sale, dă spiritului lumină, și spiritul o dată luminat, sufletul se lasă a fi pătruns întreg de subiectul său, și simte cu vioiciune. Frumosul apare, frumosul care este splendoarea adevărului, și pe care sufletul nu poate să nu-l iubască.

Atunci trebuința de a exprima, de a reda omenirea cea ce ea însăși și sîu natura ne-a dat, se naște iresistibil.

Spiritul pe deplin luminat, stylul e lesnicios și luminos. „Trebue să aibî inimă ca să aibî gust“ a zis Vauvenargues. Rațiunea și simțibilitatea se dezvoltă dar în mod egal. Cuvîntul urmează, zice Fénelon; adică el vine în urmă și vine cu înlesnire. Tot așa Boileau:

Ce qui se conçoit bien s'énonce clairement
Et les mots pour le dire arrivent aisément.

Exprimî bine, zice Buffon, adică limbajul reproduce exact natura gândirii și gradul simțimentului. Același autor zice: „Tonul nu este de cât convenința stylului cu natura subiectului“ și tot el a zis că stylul este omul însuși.

Opera atunci este complet făcută: efectul ei este sigur asupra publicului, și am văzut că și La Bruyere tot așa gîndește.

Aceasta este dar adevărata teorie: a gîndi, a medita, a simți, a exprima.

Dar în momentul de a depune condeiul, cred a vedea sub această asemănare a acestor două mari scriitori, Fénelon și Buffon, oareși care nuanțe particulare geniului fie cărui-a. Fénelon caută într'un mod mai general principiul care luminează subiectul, gîndirea generală care circulă în a lui dezvoltare, și care este ca sufletul care animează trupul. Vorba urmează atunci, lesnicioasă și curgătoare.

Buffon caută și urmărește cu o logică mai strînsă încatenera planului, și pe această țesătură precisă stylul se alipește de el însuși, este o urmare naturală.

Această deosebire mai explică și deosebirea stylului lor, și geniul lor diferit în critică. Stylul lui Fénelon e mai presus de toate natural, posedă înlesnirea, căldura și grația. Stylul lui Buffon este mai presus de toate urmărit bine, posedă varietatea nuanțelor și a mișcărilor, cu un caracter general de nobleță. Unul este tot dauna natural; cel-alt tot daună solid și logic. Fénelon pornește războiul în contra declamațiunei înflorate și înțonate, cel-alt în contra necoherenței gândirii și, în ce privește amănuntele, în contra gîndirilor numai ingenioase.

B. Florescu.

Curs de analiză Critică

POEMA LEVANTE SI CALAVRYTA

(Urmare și fine).

Țot ce am scris pênă acum ar fi incomplet dacă n'am face și considerațiunile noastre generale, asupra acestei poeme. Ea este frumoasă și am arătat ca n'avem de a regreta elogiurile date. Genul acestei poeme ênsă, nu e încă încetățenit la noi. Poetul nu s'a însuflat nici din poezia Engleză, nici din cea Franceză, nici din cea Italiană, nici chiar din vifoaroasa poeziă Rusă. Poema se aparține școalei germane. Nu mai avem de observat alt nimic în această privință de cât că această școală cu toate încercările *Nouei direcțiuni din Iași* de a o transplanta la noi, are puținii sorți de a găsi aderenți, de a se putea stabili. Poezia Germană e frumoasă negreșit, un amestec de mysticism și de melancolie dulce, dêr numai mânuită de germani pentru germani. Aceasta este atât de adevărat în cât se constată pênă la evidență și din faptul că nici o poeziă Germană, orî-cât de bine tradusă, nu s'a putut populariza în mijlocul nostru. Nu tot ast-fel se poate zice despre poezia franceză. *La Feuille* de Arnaud, de și foarte rău tradusă a ajuns cu înlesnire populară: Cine nu cunoașce pe: „*Sărmană frunză nenorocită?*“ etc Același lucru putem se zicem despre însăși poezia Rusă. *Frumoasa Greacă*, tradusă de Negruți din poetul rus Puschin, este de asemenea foarte cunoscută. E destul să cităm primul vers pentru ca toată lumea să 'și-o reamintească: „*La șalul cel negru mă uit în tăcere*“ etc. Din poezia germană ênsă, nu avem nici un exemplu care se fi putut prinde rădăcinii în inimile noastre.

Dêr în fine, autorul e stăpân, se aparțiiă orî-cărei școale va vrea și se se însușe orî din ce literatură îi va conveni. Niminea nu'î poate face o crimă dintr'aceasta. Din nenorocire, un subiect Grecesc, tratat Nemțeșce, nu poate de cât să se resimtă, și de aceia sunt convins că dacă literatura franceză ar fi avut darul să captiveze mai mult pe D. Zamfirescu, poema sa n'ar fi putut de cât să câștige ca foc și ca vigoare. Când e vorba de patimile care nasc subț arzătorul soare al Heladei, și la umbra marmorelor penthelici ale Parthenonului, mysticismul German, trebuie s'o recunoașcem, nu prea e de sezon. Ceia ce a și făcut d. Zamfirescu, în mod conscient séu inconscient, pe multe locuri. Poema sa e astfel scăpată și va rămâne în tot d'auna agreată. Dêr rău i-ar fi făcut oare, dacă 'și-ar fi lăsat inima să bată în libertate și cugetul să sboare încă și mai repede, încă și mai sus?.. Și aceasta, ni se pare cu atât mai întemeiat cu cât ênsăși în cursul acestei poeme, inima îi trădează sforțările și nu poate să bată în tactul școalei cu a căruî Uniformă pare a fi voit să se îmbrace. Caracterul literar al

originei noastre, trebuie să triumfeze în noi, *volens, nolens*, și nu e o altă dovadă mai bună că triumfează, de cât însăși poema d-lui Zamfirescu.

Cu toate aceste, subiectul nu reiese destul de în relief pe fondul clar-obscur al scoalei Germane.

Facem aceste observări pentru că, mai ales în literatură, nu trebuie să mințim originii noastre: Suntem latin, și mărturisesc că nici o poezie nu 'mă place mai mult ca poezia latină, luminoasă, plină de flacări în loc de raze, fără enigme de deslegat, fără zăbranicul mysticismului, energică și francă, și mergând tot d'auna drept la țintă. În melancolie, voi s'o văd desvelindu-și simțirile unei inimi înduioșate, de cât s'o văd cu o visătorie vagă în nișe ochi în care se ghicesc lacrimile fără ca să le vezi tremurând nici o dată! În disperare, voiesc ca să alerge despletită și se ridice pumnii amerințătorii către cer! În amor, să agite și inimă și simțuri: să nu despartă sufletul de corp; nici să nu se idealizeze nici să nu se materializeze: Să rămâie spirit și materie! În ură, — și aci d. Zamfirescu s'a despărțit de școala de la care s'a insuflat, — fie ura provenită din orî-ce, voiesc să nu ierte, să fie precipitată și neindurată ca Levante. În persecuțiune, să aibă mânia în ochi, disprețul în inimă, sarcazmul pe buze. Eată ce voiesc ca să fiă în general poezia Română, și, este o fericire pentru d. Zamfirescu că n'a putut să 'și îmbrace opera sa în alte haine. Deja simplul vël ce pare că o înfășoară ar fi de ajuns ca să 'i deprecieze valoarea, dacă n'ar fi pusă la adăpost prin nișe calități atât de mari ca acele pe cari le-am pus în evidență în decursul analizei noastre, și cari, anihilează efectul dezastruos ce o asemenea nuanță ar putea să producă asupra orî cărei altei poeme ce ar avea un subiect asemuit.

Mă întreb, ce ar fi devenit oare o atât de frumoasă inspirațiune, dacă autorul ar fi germanizat caracterul lui Levante, dacă n'ar fi avut puterea său voința de a rămâne *Grec* în eroul său? Cu alte cuvinte, dacă n'ar fi fost tîrit de forța talentului, într'un gen, cu totul deosebit de cel German?...

În poezie este tocmai ca și în pictură: Dați unui Van-Dick, ca temă, lui care aparține școalei flamande, caracterului Saxo-German, să jugrăvească un tablou în genul lui Rafael sau lui Tiziano; transportați'l, pe tîrimul artei, de sub cerul neguros al patriei sale, sub cerul albastru și plin de soare al picturei Italiane; impuneți'l, său impuie-și singur, acea delicateță de penel în care totul e lumină și care face frumusețea picturei Italiane, în locul aceluși clar-obscur al genului său flamand, în locul acelor prodigioase efecte de umbră și lumină, și, întrebați-vă, ce va deveni chiar un Van-Dick, cu tot geniul său, cu toată măestria sa?

Acesta nu este de sigur un cuvânt, prin care să se poată împedica poetul de a îmbrățișa orî-care gen; însă trăsura de unire generală, trebuie să rămâie a caracterului național. Dacă în poema sa, d. Zamfirescu, ar fi uitat aceasta sau n'ar fi voit a se supune, poezia sa ar fi rămas poezie, d'ar n'ar fi avut darul de a pătrunde și de a mișca inimele noastre de Români. Fiind-că însă d-sa, a trecut

peste acest pericol, ne vom mulțumi cu aceste observațiuni și nu vom insista mai mult.

Dér ceea ce merită, pe drept cuvânt, atențiunea, din punctul de vedere al meritului literar, este în această poemă, entuziazmul care înaripează inima poetului, ori de câte, ori vorbește de eroizmul Grecilor cari au știut să moară cu o bărbăție clasică pe zidurile Misolonghiey, pentru a putea să ajungă la răscumpărarea libertăților strămoșești, drepturilor pierdute, cât și la reconstituirea patriei bucăturate. Ceea ce este apoi și mai remarcabil, este unitatea de caracter ce se păstrează lui Levante de la început și până la sfârșit. Amorul său este călduros ca soarele Greciei, vocea sa e armonioasă dulce și aprinsă; gelozia sa, via ca aceia pe care o naște amorul în adevărata lui patimă; efectele ei, repezi și teribile ca ale unui trăsnet țîșnit din cutele norilor încărcăți cu electricitate! Caracterul Calavrytei este mai puțin accentuat. Levante este Grec în toată puterea cuvântului, pe când ea, este mai mult o siluetă nebuloasă. Unitatea de caracter și purtarea ei în evidență, formează frumusețea și deplinătatea tipului lui Levante. Calavryta este lăsată prea mult în umbră și aproape pe al treilea plan al tabloului poemei. Sir Hoowards Englezul este incidentul și nodul acestei poeme: Sir Hoowards reprezintă fatalitatea. Asupra lui nu trebuia apăsător mai mult și este o dibăciă că nu s'a urmat alt-fel. Pentru Calavryta așii fi vrut însă, mai mult relief. În umbra în care e lăsată a ne apareca, Levante devine figura din primul plan al poemei și Calavryta este relegată tocmai în cel de al treilea, când tocmai cel de al doilea îi convenea atât prin subiect cât și prin titlu. Poema, ar fi putut ast-fel, să fiă intitulată numai *Levante*.

Trecând peste aceste considerațiuni ale unei severități ne uzitate la noi, dér a căror justeță reiese din studiarea amărunită a acestei poeme, opera d-lui Zamfirescu, rămâne plină de un adevărat merit și însuflețită de adevărate frumuseți poetice. Suavitatea și grația cu care se exprimă, cugetările în care 'și-o încadrează, armonia versurilor, naturalul acțiunii, perfecta unitate de caracter a lui Levante, formează un tot, capabil de a supraviețui autorului și de a 'l îndemna de a urmări din ce în ce mai de aproape idealul omnirii întregi: *Perfecțiunea absolută*, umbră care fuge vecinic dinaintea noastră, sirenă plină de toate farmecile, dér vecinic amăgitoare!..

Homer, Virgil, Osian, Dante, Camoens, Goethe, Schakspeare, Byron, Corneille, Racine, Hugo, Lamartine, voi toți câți ați alergat după această umbră, voi toți pe câți v'a luminat vre o rază din ochii ei, spuneți dacă ați putut'o ajunge vre o dată, dacă ați putut'o strânge în brațele voastre, dacă v'ați putut contopi vre o dată ochii voștri în lumina ochilor ei?..

Aceasta se ne fiă și mângâierea noastră a tutulor câți alergăm după densa și zdrobirea invidioșilor noștri cari tăgăduiesc o operă întreagă pentru că găsesc tot de-auna defecte de relevat în aceea ce geniul concepe și rațiune coordonează,

Nu d er; poema lui Duiliu Zamfirescu, nu e o poemă perfectă, și chiar de 'ș-ar îndrepta toate greșelile pe cari fără patimă i le-am arătat, va rămâne, în sensul de mai sus, tot departe de a atinge acea perfecțiune de care vorbirăm.

Căți însă, nu ar voi să rămâie cu scrierile lor în aceiași depărtare de perfecțiune după cum a rămas Zamfirescu cu a sa!

Negreșit că din aceste, nu trebuie a să conchide că din momentul ce nu să poate atinge nici o dată la un asemenea ideal, nu trebuie să ne mai dăm silințe zadarnice.

Din contra: Să ni le dăm, cu cât atât mai mari cu cât șcim că lucrul e mai imposibil. Acel care va face abstracțiune de un asemenea precept va rămâne în tot d'auna un spirit mic.

Alerg nd după perfecțiunea absolută, int lnim pe cea relativă în cale și dacă am făcut observările conținute în tot studiul nostru d-lui Zamfirescu, nu i le-am făcut din punctul de vedere că n'a atins absolutul în artă, ci din acela că ar fi putut atinge un relativ pe o treaptă mai apropiată de acel absolut atât de zadarnic urmărit.

Lăsăm altora sarcina dezastruoasă de a face o crimă poetului, orî-care ar fi el, din faptul că opera sa nu e deplin perfectă și că a descoperit cutare s u cutare greșeli într'însa.

Noi nu vom imputa niminui de cât greșelile cari sunt prea simțite, fără ca eu toate aceste să insistăm asupra disparițiunii lor, ci numai asupra reducerii lor, care e singură posibilă, căci admit nd că o greșeală s'a șters cu desevirșire, din însași această ștergere, a rezultat alta.

At ta am avut de zis ca analiză critică asupra admirabilei poeme a d-lui Duiliu Zamfirescu.

Al. A. Macedonski.

Ah! nu știu dacă te iubesc

din Goethe

Ah! nu știu dacă te iubesc!
 Dar c nd în fața ta privesc
 Și când mă uit în ochiul teu
 Dispare chinu 'n peptul meu,
 Ș'atunci ferice m  simțesc
 Dar nu știu dacă te iubesc!

Carol Scrob.

PROCES CU DETRACTORII

De sigur că ar fi puțin modest să mă laud. Astă-zî însă, când s'a întreprins o adevărată campanie contra noastră celor de la *Literatorul*, prin diferite ziare politice, întru cât mă privește, voi fi chiar astă-zî, mult mai modest de cum presupun vrăjmașii ce mi-am câștigat specialmente eu, și Bonifaciu Florescu, din cauza noii Direcțiuni ce *Literatorul* stabilește zilnic atât în poezia cât și în cele-l-alte ramuri literare. Voi fi zic foarte modest și ca să isprăvesc odată pentru tot-d'auna cu detractorii noștri, voi lăsa pe alții să

Întru cât privește pe colegul meu Florescu, el are titlul de doctor de facultate, e licențiat în litere și posedă un trecut, a cărui valoare este înlevăvrată literar, o aprețiază în destul.

Despre mine d'ér, se vorbească criticii, iar după d'ensă și detractorii. Spicuind pe nemerite în diferite ziare ale timpului, eată ce descoper ca opiniuni critice asupra poeziilor mele.

I) *Transacțiunii literare*, revistă condusă de d. Dim. Aug. Laurianu, se exprimă ast-fel asupra debutului meu. Extrag în scurt următoarele :

„*Prima verba* este o broșură de poezii cu care debutează Al. A. Macedonski: Sunt „rarî tinerii cariî mai lucrează literatura în zioa de azi. Iubim pe cei ce au nebunia a „cultiva literatura și frumosul. Ei vor culege multe neajunsuri d'ér vor avea meritul de a „fi mai presus de împrejurările prezintelui. Junele Macedonski se înscriu astă-zî în cohorta „acestor din urmă. Nu este încă un artist d'ér arta se dobândește cu timpul când fondul „nu lipsește. Și d. Macedonski posedă fondul căci are o inimă care se înduioșează în fața „frumosului, la suful amorului, care se revoltă la triumful răului, care simte, și cât timp „timp trăiește simțirea, poezia nu moare: Poezia e inima! etc.“ (*Transacțiunii literare*, pag. 279, No. 11, 1872)

II) O altă opiniune critică tot atât de prețioasă pentru mine, căci vine de la d. Esarcu, care vorbește în tot-d'auna cu o deosebită rezervă și bun gust, găsesc în *Presa* de la 10 Marte 1878, în darea de seamă a conferinței literare ce am ținut în sala Atheneului :

„Probă de lăboare și de cercetări conștiincioase, a dat d. Macedonski în conferința „ce a ținut asupra *Miscărei literare*. Mulțumim d-lui Macedonski pentru inteligentele și „prețioasele sale cercetări. D-sa ne-a citit poeziî din diverși autori și din ale d-sale, din „tre care, unele, sunt în adevăr admirabile“ etc. etc.

III) În *Războiul*, pe când era redactat de d. Grandea, găsescur mătoarele r'endurî asupra „*typurilor mele dispărute*“ :

„Subt titlul „*typuri dispărute*“, *Presa* publică un șir de siluete cariî dacă toate „vor fi izbutite ca cele trei de la început, putem felicita pe autor c'a înzestrat s'éraca „noastră literatură c'o salbă de adevărate mărgăritare“ etc. (No. 270 din 1878.)

IV) *Femeia Română* dând seama de poema mea „*Parizina*“ supusă actualmente concursului Academic, zice :

„Publicul ce se interesează de literatură, cunoaște deja pe d. Macedonski. Este activ, „intelligent, poet din natură și prin artă. Genul său de poeziă nu e palid și plângător. Goe-

„the a numit acel gen de *Lazaret*. Tot ce iese din pana sa, se distinge prin conciziune ;
 „versurile sale sunt armonioase și pline de imagini carii aprind sufletul său invită la re-
 „veria. A citi într'un cuvânt poema talentatului nostru poet este a câștiga în tot cazul.“
 etc. etc. (No. 93 din 1878).

V) *Pressa* din 1877, No. 190, însoțește cu următoarele cuvinte o poeziă a mea :

„Publicăm cu mare plăcere și suntem convinși că facem și mulțumirea cititorilor
 „noștri, continuând a supune citirei lor, unele din poeziile cele mai alese ale simpaticu-
 „lui nostru poet Macedonski.“

VI). *Telegraful* din 1874, No. 819, conține următoarele rânduri ale d-lui Pantazi Ghika, asupra unei balade ce am publicat atunci :

„Această poeziă a d-lui Macedonski iese în adevăr din cercul comun și nu' lipsesc
 „întru nimic meritul literar. D. Macedonski e scutit de mania ce a înhățat pe tinerii noș-
 „tri versificatori de a face vecinice litanii de dragoste pe un ton etern plângător și mo-
 „noton, și, își are filosofia ei care e foarte atingătoare. Sunt acolo versuri în adevăr fru-
 „moase. D. Macedonski este un poet bun și poate deveni un poet mare. Il vom consilia
 „de a 'și îngriji stilul, și, aceasta o facem pentru a stabili o distincțiune între d-sa care
 „e poet și o mulțime de tineri versificatori carii înșiră termenii sonori și adunări, fără
 „inspirațiunii fără idei, fără culori și fără gândiri poetice. Nouă ne place talentul, energia
 „melancolia poeziei d-lui Macedonski, și de aceea, suntem mai exigenți în ceea ce 'l pri-
 „veșce, și am voi, de oare-ce a luat această cale, ca d-sa să fiă ceea ce este merit a
 „deveni în pleiada marilor noștri poeți ca V. Alexandri, D. Bolintineanu, Gr. Alexandrescu
 „și alții.“ etc. etc.

VII) „In *Gardistul Civic* din Galați din 1873 No. 31, găsesc următoarele :

„Citim zilnic poeziile distinsului poet Al. Macedonski. Ar fi de prisos a'î tăgădui
 „talentul. Din el se simte preludiul unui Ovidiu. Ce va fi însă atunci când insuflețit de
 „gloria țării, va cânta cruciadele României, contra cotropirei străine și va face să se audă
 „încă și în zilele noastre glasul lui Mihail-Viteazul, de la Tisa pîn'la Nistru?“ etc. etc.

VIII) „*Alegătorul liber* No. 75 din 1875, într'un articol intitulat *Mizan-
 tropul*, conține următorul pasagiū :

„Le vom cita fabulele lui Donici, versurile lui Heliade, și refrenul tînărului nostru
 „Macedonski care urmărește atât de fericit pe urmele mariilor noștri poeți.“ etc.

IX) „*Telegraful* salutând prima mea broșură de poezii se exprimă ast-fel :

„Broșura d-lui Macedonski, conține bucăți pe cât de plăcute pe atât de bine simțite
 „etc. Nu putem face o analiză mai întinsă acestor suave flori ale juneții din cauza spa-
 „țiului. Ne mulțumim a reproduce din ele.“ etc. (1872 No. 189.)

X). *Familia* din Peșta (revistă literară) mă înscrie între colaboratorii săi în următorul mod :

„D. Macedonski, unul din poeții de peste Carpați, cu talent, nu este necunoscut nici
 „cititorilor noștri căci am reprodus mai multe din frumoasele sale poezii. D. Macedonski
 „o fiu al răposatului general Macedonski, fost Ministru de război în 1859, și de și tînăr,
 „are deja un bun nume în literatură. Il salutăm cu bucurie în cununa colaboratorilor noș-
 „tri!“ (1878. No. 5).

XI). Renumitul critic *Laerțiu* (Lăzărescu) printr'un foileton din *Telegraful*
 (1874 No. 605) mi face onoarea de a mă cita ast-fel :

„Că două trei lăcure s'au stins în Infinit după ce au aruncat o via licuire, este oare pentru aceasta mai puțină lumină în Natură?“...

„Deja apar radioase de promisiunii și afirmându-se din ce în ce, personalitățile d-lor M. Zamfirescu, Macedonski, Tocilescu și alții.“

XII). *Pressa* din 1877 No. 156, publicându-mi o poeziă dedicată armatei o însoțește cu aceste rânduri:

„Publicăm cu mulțumire oda de mai jos pe care o datorim bogatei inspirații a distinsului nostru poet Al. Macedonski.“ etc.

XIII). Tot în ziarul menționat, anunțându-mi-se conferința ținută la Atheneu, dau peste cele ce urmează; (1878 No. 51).

„Aflăm și prevenim cu plăcere despre aceasta pe publicul inteligent al capitalei și pe junimea studiosă că Miercurea viitoare, orele opt seara, domnul Alecsandru Macedonski, care și-a ilustrat atât de repede numele prin o vastă activitate literară și mai ales prin atâtea poezii adânc simțite și dulce exprimate, va ține o conferință în sala Atheneului Român asupra *Miscărei literare*, subiect care va atrage sntem siguri, un public inteligent și numeros în vastul local al Atheneului. Junimea inteligentă mai ales, se va grăbi negreșit s'asculte pe junele literat, care, nu ne îndoim, va trata subiectul în deplină cunoștință de cauză și cu imparțialitatea ce caracterizează pe oamenii culții și serioși.“ etc.

XIV). În ziarul francez *L'Orient*, vorbindu-se de ziaristică, găsesc în No. 3 din 1877, între alte aprețieri politice și următorul pasagiū:

„Ce n'est pas le talent qui fait défaut à la *Vestea*. Son principal rédacteur, M. Alex. Macedonski, en a beaucoup et je prise beaucoup quelques-unes de ses poésies.“

XV). Din foiletonul *Românului* din 1876 No. din 30 Ianuarie, extrag din mai multe alte aprețieri pline de bună-voință, numai următorul pasagiū:

„Vom cita pe d. Macedonski care este admirabil prin mai multe poezii și mai ales prin frumoasele sale poeme *Călugărenii*, *Sappho*.“ etc.

XVI). Într'un volum publicat în Paris și intitulat *De Paris a Plevna* al cărui autore e d. A. M. de Belina, corespondent al unui mare ziar în timpul războiului din urmă, găsesc la pagina 39, următorul pasagiū asupra ziarului ce redactam atunci:

„La *Vestea* (la „Nouvelle“) est rédigée par M. A. Macedonski, un poète de talent.“

XVII). În *Conspectul asupra Literaturii Române* după o repede schiță biografică, citește următoarele:

„Junele Poet, cu toată activitatea sa literară, cu toate elogiurile ce i s'au făcut a fost și este încă prada calomniatorilor, dar după cum se exprimă singur într'o poeziă, timpul va fi echitabil și 'l va face dreptate. etc.

„E de dorit ca Al. Macedonski să și imprime poeziile sale într'un volum căci ar forma un buchet frumos în literatura noastră.“

XVIII). Într'un mare ziar Italian, *Corriere della Serra* ce apare în Milan, găsesc în numărul de la 23 Mai 1877, pasagiul acesta:

„Reproducem aprețierile de mai jos din *Vestea*, foaiă populară ce apare în București sub redacțiunea d-lui Macedonski, poet și scriitor de valoare.“ etc (urmează reproducțiunea ce acel ziar face)

XIX). *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, îmi face de asemenea onoare, a mă cita numele cu elogiuri în mai multe numere ale sale din 1877 reproducând tot de o dată diferite aprețiri ale ziarului meu *Vestea*.

XX). D. Canini, literat și poet Italian care a tradus *Fata ténără pe patul morții* a lui Bolintineanu, traducând și un sonet al meu, îl publică în ziarul *Serr* ce din Turin (același an). etc etc.

Mă opresc aci, de și așiu putea să mă citez multe alte elogiuri și diferite omagii. Chiar din ce am citat, modestia mă-a impus a nule aduce de cât în rezultat. Trec acum la detractorii mei. Ei sunt mulți, dér numai două, au avut meritul de a se produce prin publicitate: Două, prin două ziare diferite; prin *Binele Public* și prin *Telegraful*. Amânduoi sunt anonim.

Eată ce zice măi întâiu, în esență, cel din *Binele Public* (No. 48;—1880):

„Printre numele de măi sus, (citează numele concurenților la premiul Academic) găsim „virit și numele d-lui Macedonski. Nu șcim cu ce se va fi prezentat, dér i-așiu recomanda, „dacă dorește ca de sigur să câștige vre unul din premii să se prezinte cu minunatu' *Hymn*, publicat în numărul de Duminecă al *Literatorului*. Asemeni inovațiunii merită „toată lauda ce se poate da unui nou gen de poezie demn de invidia cunoscutului State.“ (Anonimul semnează B. P.)

Eată acuma ce zice și al douilea anonim, semnat S, în *Telegraful* de la 12 Februarie 1880. În acest număr, anonimul meu, cualifică opiniunea publică cu epitetul de *femeia de stradă!* Și pentru ce?.. Nu veți putea ghici nici-o dată. Ei bine, bine-cuvântatul miel al lui Dumnezeu, anonimul S, dă acest cualificativ opiniunii publice, pentru că este supărat pe dēnsa că mi-a dat titlul de poet! Pentru ca să se convingă ori-cine de acest lucru în adevăr de necrezut, cităm textual, extrăgând rēndurile de măi jos, din pagina II-a, coloana IV-a, a citatului ziar. Eată-le:

„Vom spune că indulgența fără marginii a opiniunii publice care dă numire de *artist* „tuturor ce pun piciorul pe scena artelor, a *gratulat* cu titlul de *poet* pe d. Macedonski „pentru întâiele sale versuri. Vom respecta acest *dar* al opiniunii publice, dér cu tot „respectul, mă voi pune în ori-ce ocaziune să discut gustul său.

„Nu vom zice, ca rēposatu, — Dumnezeu să 'l ierte, — Costaforu, că opiniunea publică e o *femeia de stradă demnă de scuipat*. Dēr dacă *opinia publică* se atinge prin ceva cu *acele femei, se atinge prin dispozițiunea sa morală*“ etc.

Nu vom mînji revista în care scriem, insistând cât de puțin asupra unui stil plin de asemenea turpitudinii. În afară de aceste, ca detractări conținute în ziare, atâta este tot ce am putut găsi ca mod inteligent și nobil de a se lovi, în mine personal, iar nu în ce am scris eu, de oare-ce, pe un alt tērim, nu le permite a se pune nici cunoșcințele literare, nici invidia, în cualitatea dumnealor de anonim și de detractori.

Nu le vom răspunde în consecință, ci îi vom da numai în judecata acelei opiniunii publice pe care o sfidează într'un mod atât de injurios și de care fac atât de puțin caz. Nu mă pot însă opri de a găsi că ziarele care publică ase-

menea injurii, au sentimentul de demnitate foarte puțin dezvoltat. Eu să mă mir însă!... Dér ce sunt eu, pe lângă nemuritorul Heliade de care nu a vorbit numai un jurnal séu două în Europa, și care, cu toate aceste, a fost injuriat și calomniat în toate felurile pênă la moarte și pênă chiar după moarte!...

Câte-va cuvinte încă și terminăm: Dacă am luat osteneala a face această compilare, a scrie aceste câte-va rânduri, nu a fost pentru ca să stau de vorbă cu neroadele atacuri ale anonimilor, turbați mai mult în contra *Literatorului* de cât în contra mea. Nu am făcut'o nici pentru ca să 'mă exhibez meritele mele: Ce am scris e de față. Micș séu mari, acele merite rezidă în ce am scris. Elogiurile, nu mi le pot mări; detractările nu mi le pot scădea. Am voit, pur și simplu, să fac pe public, judecător al neajunsurilor morale pe lângă cele materiale, la cari sunt expuși toți acei ce au curagiul a lupta pentru literatură, Cartea de Nobletă a orî-cărei națiuni.

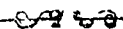
Un *BP*, un *S*, un *X*, pot să ne atace. În alfabet să găsec încă o mulțime de litere neintrebuintate sub care să se ascundă: Ei trebuiau să înceapă cu litera *A*; ar fi fost mai logic. Îi felicităm că găsec ziare, unde să 'și verse ne-cazul provenit din respingerea ce li să face zilnic din partea noastră căți suntem grupați pe lângă această revistă pentru a da o nouă direcțiune în domeniul frumosului. Vom urma și de aci înainte a fi exclusiviști pentru acești *sgărăie-hărțiă*, poetași călări pe stele și plângând vecinic, negreșit pe starea lor de decrepitudine morală. Orî-câte atacuri ni s'ar mai aduce dér, nu vom mai pomeni de dênși, și le declarăm pentru cea din urmă oare că nu numai că nu vor fi priumiți în *Direcțiunea* noastră, ci nici sub cea *Direcțiune*, căci n'avem nimic de împărțit cu *stelele* séu cu prelungitele dumnealor *ahurî*.

Firește că trebuie să fiă supărați. Dér atât eu cât și cei-l-alți de la *Literatorul*, ne așeptam la asemenea supărări: Ast-fel să întemplă orî-cui are bărbăția a să opune curentului general și a stabili o Direcțiune Nouă.

Tocmai o asemenea Direcțiune, s'a stabilit la această revistă: Direcțiune opozită celei din Iași de și să atinge cu dênsa prin unele puncte după cum să atinge și cu vechia școală a lui Heliade prin altele. În cât despre rezultatele ce deja a început să dea ele sunt de sigur mult mai demne de bună-voința publicului de cât persoanele și scrierile anonimilor noștri detractori. Același public în judecata căruia i-am dat, va putea în curând să aprețieze valoarea lor. Ei bine, pênă atunci, el care va judeca între școală și școală, între Direcțiune și Direcțiune, să judece, nu între elogiurile ce mi s'au adus, ci între oamenii și ziarele care mi le-au dat, între scrierile mele în fine, și între anonimi cari împing injuriile lor pênă la ultragiu!

În cât despre mine îmi zic: Căteii sunt făcuți să latre, poeții să cânte, soarele să lumineze și *Literatorul* să 'și urmeze calea!

Al. A. Macedonski.

De-așiu fi scris...

De-așiu fi scris pentru cei morți
 Morții s'ar fi deșceptat!
 Am scris ênsê pentru vii
 Și ei nicî nu s'au mișcat!

Ei vorbesc despre simțiri,
 Și de-un egoizm obștesc
 Inimile ce-au rămas
 Cu durere sê zdrobesc!

Morți, ieșiți din gropi afar'
 Locul vostru e 'ntre noi!
 Vii, intrați în locul lor,
 Gropile sunt pentru voi!

Al. A. Macedonski

Cele din urmă gândiri ale lui Weber

Sórele cobora încet valea cerească. Lungi raze întârziate se furișeu printre grile în interiorul camerei, rêsfrângênduse, din stâlpii cei lustruiți de palisandru, pe tapetul aurit al păreților. În fundul camerei, anticul pat își înălța colónele cu late pervazuri poleite și mici cariatide de bronz. Perdelele mari de acelaș desen cu păreții, lăsaú să străbată, printre ițele de mătase, adormita privire a sórelui.

Pe pernele patului, în fund, odihnea o figură palidă, ostenită de lunga așteptare a mórtei. — Vai, celebra frunte, cum o umilise de mult durerea! Un braț alb trecea pe sub cap, părênd că vrea să apere acel adăpost de geniú contra profanațiunei. Ochií erau abia închiși. Pe sub pielița transparentă a têmpelor, se vedea cum alerga cugetarea, delicată, armoniósă... — Din când în când, buzele formaú la extremități două scobituri, în umbra cărora se pierdea un zîmbet fin. Bolnavul visa:

Visa la trecuta lui fericire. I se părea că vede o umbră..., ce lua forma pămênteană de femeie și care venea, abia atingênd covorul, lângă patul lui. O., dulce vis al adolescenței, cât ești de neperitor

Femeea se apropie; dete perdelele la o parte; își plecă fața spre figura bolnavului și printre lungile gene, se uită adânc.. adânc... ca și cum ar fi voit să înțeleagă gândirea acelei nobile frunți. După aceea își lipi buzele de dânsa, se uită încă o dată la bolnav și se retrase ușor.

Lângă pat se afla deschis un piano, lucrat în lemn de roză. La mijlocul lui, un portret de femeie se pierdea sub câte-va frunze sculptate ce îl încadrau. Umbra se uita la dânsu; era toc-mai portretul ei. Ingenuchiă înaintea pianului și rămase câte-va minute cu capul în mâini. Se sculă apoi și se încercă să cânte. Atinse câte-va acorduri, în surdină, dulce... ca cea din urmă rugăciune a unei victime și...

De-odată un braț uscat eși de sub perdele și se întinse către scaunul pianului ca și cum ar fi voit să prinză pe cine-va.

Bolnavul nu mai visa. Mâna se lovi de clape și se retrase încet sub perdele. Tăcerea fu întreruptă de nota pe care o dete clapa atinsă... În cameră se întuneca...

După câte-va minute, mâna apărură iarăși și se plimba pe notele din bas, cântând un dulce cântec, dulce... dulce... armonios..

Erau cele din urmă gândiri ale lui Weber scrise după un vis.

Duiliu Zamfirescu.

Doamnei Jackson

N'am uitat nimica Doamnă: Nicî salonul cel tăcut
 Nicî frumoasele momente câte repede-au trecut!
 Mai ales, n'am uitat vocea, blândă ca o melodiă
 Care deșcepta în mine toată sfânta poeziă!
 Marea, vecinic zgomotoasă, s'auzea urlând afar',
 Inima-mî cea sfâșiată vărsa gemetu'î amar,
 Și cu fruntea înorată, cu speranțele 'n ruine,
 M'așceptam la orî-ce rele, ne putînd să cred în bine;
 Dér cu notele'î suave, vocea dacâ ridicai,
 Câtă dulce mângâiere, fără ca să scîi, nu 'mî dai!
 Astă-zî când eu sunt departe, când sunt poate 'n suferință,
 Când mai mult ca tot d'auna îmi lipsește-acea credință,
 O! Dă-'mî voie 'n aste rîndurî, după timpul ce-a trecut,
 Eu, confuza suvenire, cunoșcința de-un minut,
 Intr'a sufletului taină, vocea să 'mî reamintesc,
 Să mă 'mbărbătez la luptă, să sper încă... Să trăiesc!

Al. A. Macedonski.

PRIETENUL MEU

III.

Urcând scara de onoare a palatului, intrai într'o sală mare, cernită. Masa era pusă; fructe și vin. Mâncai în fugă, ca și cum m'ar fi grăbit cine-va. După ce m'astămpărai foamea, aruncându-mi ochii prin sală, mi se păru că ved mai multe umbre ce luau din când în când, forme omenestii; se aseamnă prea mult cu niște gravuri ce le avem acasă și cari reprez. sau o grupă de poeți, pictori și sculptori, din diferite timpuri.

Mi se făcuse frică. Mă cutremuram, gândind că umbrele o să se apropie de mine. Pusesem mâna la ochi ca să nu le mai ved, când, fără de veste, ele se și aședase la masă și gustau din fructe. De groază, strigai cât putui de tare; strigătul meu rămase mut.

— Visez, murmurai privind cu spaimă oaspeții.

— Visez, răspuse umbra cea mai apropiată.

— Sau nu mai trăesc?

— Trăesc, răspuse a doua umbră, ca un echo.

— Dacă aveți grain, le vorbii atunci, spuneți unde mă aflu? Arătați-mi locul de esire; sau dacă nu, învățați-mă mijlocul să rămâi și să vi-țuesc cu voi.

Așteptând răspunsul umbrelor, cari se sfătuiau între ele, zării pe călăuza mea, în fundul sălei. Nădejdea, care mă părăsise la prag, luase formă de femeie; zărind-o, simții inima-m bătând și fruntea-m descrețindu-se.

La un semn c'î făcu, eșii din mormântul în care intrasem, și după ce o urmaii prin câte-va saloane, scoborii scara ce da în grădină.

Străbăturăm aleea ce tăia grădiua în două și ne oprirăm lângă o fântână, în sghiabul căreia se scâldea mulțime de păsărele. La spatele fântânei se întindea un lac, și apa lui argintie legăna duios reflectul lunii. O atmosferă dulce, îmbălsămată de mirosul florilor, ce-l aducea adierea de vânt din diferite părți ale grădinei, îmi schimbasese sufletul. Murmurul fântânei și ciripitul păsărelelor — ce se jucau în juru-mi — forma un concert armonios ce m'î deslăsea de inimă — una câte una — toate durerile trecute. Părea că natura strănsese la un loc tot ce are mai frumos, mai suav, pentru ca să me facă să uit păuă și omenirea.

— Să fie cu puțință, îmi zic-am ext-ziat în fața podoabelor naturii; să fie cu puțință ca omul — ast-fel cum îl știu — să ajungă la atâta mulțumire!

În intuziasmul meu, și uitasem pe femeia care se așezase pe aceeași bancă cu mine.

— Spune, mă adresai către dinsa luându-ți mânele într'ale mele; spune-mi dacă tot ce mă înconjoară există întradevăr, sau nu e de cât un vis amăgitor. Hotărăște-te să vorbești sau cel puțin învață-mă limba ta pentru-ca s-ți mulțumesc de ospitalitatea ce'mi ai dat, și se-ți arăt cât am suferit prin locurile de unde m'ai răpit, și câte lacrimi și dureri am lăsat pe pragul locuinței tale misterioase. Dacă ești cu adevărat stăpâna raiului acestuia, fă-mă să uit pământul în care am născut, și dă-mi voie să-mi petrec viața de aci înainte, lângă tine și prin tine.

Vorbind, îmi rez-masem capul de peptu alb ca marmura, și, privind orizontul ce se confuanda cu apa lacului, visai câtă-va vreme nemurirea.

Când mă deșteptai... un om îmbrăcat în haine negre, cravată albă, figura aspră, vorba scurtă, îmi examina pulsul și m'î trecea din când în când mâna prin păr, iar im-

prejurul patului meu, o mulțime de tineri mă priveau cu curiozitate. Zării printre dinșii, un camarad de liceu — student la școala de medicină.

Eram într'un spital.

După ce plecă doctorul, făcui semn camaradului să rămăe. Il întrebai răul de care sufeream și priu ce întâmplare ajunsesem în spital — căci îmi era peste putință să-mi aduc aminte singur. Camaradul se căsni să ascunză adevărul, făgăduindu-mi că îndată ce va afla și dînsul, îmi va spune; uitase cu toate astea să ștergă, pe diagnosticul ce se găsește la capătul fie cărui pat, ziua intrării mele.

Uitându-mă pe dînsul, mă încredințai că eram în spital de două săptămâni aproape, fără să știu.

Intr'o zi — începuse frigul — doctorul porunci să se facă focul în salonul în care zăceam. Ațipisem lângă sobă, când zării de o dată femeea, făcându-mi semn s'o urmez. Trecui oceanul, debarcai în insulă și străbătui toate locurile prin cari umblasem înainte de a fi intrat în spital. Deșeptându-mă, îmi adusei aminte ca prin minune, de ziua în care, nemăncat și obosit de umblet, adormisem în insulița Cișmegiuului.

Sunt anii de atunci, și cu toate astea, orî de câte-orî privesc flacăra focului, am tot d'a-una în față'mi spectacolul nălucirei mele. Luntrea mă așteaptă la mal, trec oceanul, mă opresc la fântână-lângă lac. Acolo, revéd femeea care m'a condus odinioară. Părul e tot aurii, ochii i sunt ca cerul; peptu-i ca marmura. Îi vorbesc și'mi face semn că mă înțelege. Mă mângăie cu privirea ei, și îi mulțumesc, strângându-i mâna. Petrecem ceasuri întregi privindune unul pe altul și respirând dulceața atmosferei în care plutim. Acolo, uit toate mizeriile vieții.

Peste câte-va zile ploua. Un vânt rece gemea printre crăpăturile ferestrelor; părea că rostește discursul funebru pentru înmormântarea naturei. Intrând la prietenul meu, bătrina îmi deșchise bombănind.

Murise în revărsatul zorilor.

Bietul băiat! Par'că visa.

C. Drăgulinescu

Introducem mai jos un nou gen de versuri constând din monosilabe. Aceste versuri atât prin forma lor cât și prin conținut sunt laudabile. Publicul, suntem siguri, — vorbim de cel literar, — va ști să le aprețieze și va ține socoteală și de aceia cari 'și dau asemenea meritoase silințe și de „Literatorul“ care a stabilit un asemenea curent.

PUNCTUL PE I.

Când scriu séu dorm, eu sbor,

Când plâng séu cînt 'mă-e dor;

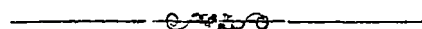
Și când mă simț mai trist

Mă duc și rog pe Christ.

Bând vin mă fac măi bun,
Ce știu așiu vrea să spun,
Cu drag mă prind în joc,
Și joc și cânt cu foc.

Dar greu e ca să scrim!
Orî-cât am ști nu șcim
Ce e și ce s'a spus!
Cât timp n'am stat să fac
Un vers măi bun!... dér tac;
Căci punct pe i s'a pus.

Ión N. Polychroniade.

ANUNCIU

„Literatorul“ având 52 de numere pe an, trimestrul se compune de 13 numere de 16 pagine adică de 208 pagine, și nu costă de cât 4 franci. Nicî o dată nu s'a vădut în România ziar literar atît de bun costând atît de puțin. D. D. abonați pe 3 luni sunt rugați a prenoi abonamentul lor înainte de aparițiunea numărului al 14-lea, spre a-l putea primi.

Dacă la unii nu au sosit toate numerile, greșala nu e a noastră ci a poștii, și n'avem decât a felicita pe D. Robescu pentru nepomenita exactitate a impiegaților D-seale. Pentru a nu cita de cât un exemplu, D. Fulga de la Călărași n'a primit nicî un număr, de și i s'aă espediat toate. Cu toate astea vom da abonaților care ne va cere, orî ce număr le va lipsi. Ceî care nu vor fi primit numărul 1, 'l vor primi cu numărul al 13-lea, împreună cu tabla de materii, erata și titlul, spre a-și putea lega colecțiunea trimestrului.

Am dat la măi multe persoane liste, și din aceste liste puține ne au fost redate. Dacă cine-va va fi plătit abonamentul, fără să fi primit numărul, să ne indice numai persoana la care a plătit și-i vom da numerile știind pe cine să apucăm.